

Kostenverdeelsystematiek Sociale Dienst Drechtsteden

Eindrapport

Versie 0.9
20 augustus
2021

Documentnaam
Kostenverdeelssystematiek Sociale Dienst Drechtsteden

Versie	Datum	Verzendlijst
0.1	18 augustus 2021	Bestuurlijke begeleidingscommissie en projectgroep
0.9	20 augustus 2021	RCO, Netwerk MT Sociaal, PFO-I en DSB

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Aanpak	4
1.3	Leeswijzer.....	5
2.	Evaluatie huidige systematiek.....	6
3.	Advies verdeelprincipes	12
4.	Advies verdeelsleutels	14
5.	Herverdeeleffecten en ingroei	16
Bijlage 1:	Betrokken personen	19

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Bij de totstandkoming van een financieel kader voor de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) is door bestuurders regelmatig ter sprake gebracht dat de kostenverdeelsystematiek aan herziening toe is. Het beeld dat daarbij werd neergezet was dat van een complex geheel: Bij de start van de organisatie is gekozen voor het verdeelprincipe 'solidariteit' dat ook bij andere Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) in de Drechtsteden werd toegepast. Bij één van die GR'en, de Dienst Gezondheid & Jeugd, is inmiddels voor een ander principe gekozen en dat roept vragen op of het principe dan bij SDD wel gecontinueerd moet worden. Daarnaast is de dienstverlening van de SDD na de decentralisaties in het sociaal domein sterk uitgebreid. Voor de verdeling van een deel van de kosten van deze nieuwe diensten is voor een ander verdeelprincipe gekozen, namelijk 'nut'.

Ook speelt het feit dat een deel van de sleutels van GRD/SDD momenteel moeilijk of niet meer geactualiseerd kan worden. Oorzaak daarvan zijn wijzigingen in de verdeling van rijksmiddelen.

Tenslotte is de totale set aan verdeelsleutels complex, ondoorzichtig en voor deelnemende organisaties moeilijk controleerbaar geworden.

De wens tot herziening van de systematiek wordt breed gedragen. Het Drechtstedenbestuur heeft daarom besloten tot een traject om te komen tot een nieuwe verdeelsystematiek en de aanpak daarvoor beschreven in een bestuursopdracht. Als doelstelling is daarin geformuleerd:

Een nieuwe set aan verdeelsleutels voor de gemeentelijke bijdragen aan GRD/SDD die gebaseerd is op eenduidige principes en die breed draagvlak heeft bij de betrokken gemeenten.

Het project kostenverdeelsystematiek en de transitie naar een GR Sociaal zijn twee verschillende processen die los van elkaar staan. Er zijn sowieso nieuwe kostenverdeelsleutels nodig, ongeacht of de GR wel of niet vernieuwd zou worden. Het besluit om de kostenverdeelsleutels te herzien viel ook eerder dan (en staat dus los van) het besluit om de GR te vernieuwen.

1.2 Aanpak

Om te komen tot een nieuwe verdeelsystematiek is een projectgroep geformeerd met ambtelijke vertegenwoordiging vanuit alle (in SDD deelnemende) gemeenten met deskundigheid van financiën en het sociaal domein.

Gezamenlijk is onderstaand proces doorlopen:

De projectgroep heeft achtereenvolgens de volgende deelresultaten opgeleverd:

- een evaluatierapport,
- een voorstel voor een verdeel**principe** per dienst,
- een voorstel voor een verdeel**leutel** per dienst,
- een verdieping op de verdeling van de apparaatskosten en
- een doorrekening van de herverdeeleffecten per gemeente.

Rapporten en notities zijn steeds voor advies voorgelegd aan het Regionaal Controllers Overleg en het Netwerk MT Sociaal en daarna behandeld in het Portefeuillehoudersoverleg Integraal met daarin alle wethouders Sociaal en Financiën. Tenslotte zijn tijdens een bestuursconferentie op 14 juli 2021 met collegeleden uit alle Drechtsteden al deze elementen samengebracht, zodat een integrale afweging kon plaatsvinden.

Tijdens het project is met nieuwsbrieven gecommuniceerd naar alle belanghebbenden en zijn voor raadsleden informatiebijeenkomsten belegd.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de uitkomsten van de evaluatie van de huidige kostenverdeelsystematiek beschreven. In het daaropvolgende hoofdstuk is beschreven welke verdeelprincipes per dienst worden geadviseerd. In hoofdstuk 4 wordt op basis van de verdeelprincipes een keuze gemaakt voor een verdeelsleutel per dienst. Hoofdstuk 5 gaat tenslotte in op de herverdeeleffecten als gevolg van deze nieuwe kostenverdeelsleutels en op de geadviseerde wijze van groei.

Voor snelle lezing van dit rapport is het voldoende om de bevindingen en de tekst over verdeelprincipes¹ uit hoofdstuk 2 te lezen en de adviezen uit de hoofdstuk 3, 4 en 5. De bevindingen en adviezen worden steeds onderbouwd in de tekst die er direct aan vooraf gaat.

¹ Zie pagina 8.

2. Evaluatie huidige systematiek

In de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden is in artikel 38 opgenomen dat “de Drechtraad een verordening vaststelt over de wijze waarop de door de deelnemende gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen verschuldigde algemene en specifieke bijdrage wordt berekend.” De meest actuele verordening is versie 4.0 van 7 april 2015. Deze verordening is niet geactualiseerd op de wijzigingen in het gemeentefonds per 1 januari 2019. Wel zijn de wijzigingen op de verordening frequent besproken in het overleg van de portefeuillehouders Middelen. Daarnaast is in de jaarlijkse ontwerpbegroting een tabel opgenomen, waarin de daadwerkelijk toegepaste sleutels worden genoemd:

Programma	Verdeelsleutel begroting 2021
Sociale Dienst Drechtsteden	
Werk & Inkomen	
Participatie	Participatiebudget uit de integratie-uitkering sociaal domein*
WSW	Voorcalculatie per gemeente
Inkomensondersteuning	Rijksbudget
Inkomensondersteuning tekort	5-jaars gemiddelde WWB-klantaantallen
Minimabeleid	
Kinderopvang	Voorcalculatie per gemeente
Minimabeleid	5-jaars gemiddelde WWB-klantaantallen
Maatwerkvoorziening inkomenssteun CGZ	WMO-middelen uit de integratie-uitkering sociaal domein**
WMO	
Huishoudelijke ondersteuning	Voorcalculatie per gemeente
Hulpmiddelen, Vervoer	Voorcalculatie per gemeente
Begeleiding en kortdurend verblijf	WMO-middelen uit de integratie-uitkering sociaal domein**
Schuldhelpbemiddeling	5-jaars gemiddelde WWB-klantaantallen
Apparaatskosten	
WMO – huishoudelijke verzorging	Voorcalculatie per gemeente
WMO - 2015	WMO-middelen uit de integratie-uitkering sociaal domein**
Overig	5-jaars gemiddelde WWB-klantaantallen

* de verdeelsleutel is gebaseerd op de beschikbare Rijksmiddelen volgens de circulaire september 2019 van het Gemeentefonds.

** de verdeelsleutel is gebaseerd op de beschikbare Rijksmiddelen volgens de circulaire september 2018 van het Gemeentefonds.

Actualisering van de bijdrageverordening is bewust uitgesteld tot besluitvorming over een nieuwe set van verdeelsleutels. In het overzicht op de volgende pagina is weergegeven op welke onderdelen de verdeelsleutel afwijkt van de bijdrageverordening en/of de sleutel nog gebaseerd is op actuele gegevens.

	Conform bijdrage- verordening	Op basis van actuele gegevens	Toelichting
Werk en inkomen			
Participatie	Ja	Nee (2019)	Is niets over opgenomen. Tekort zou via GR Drechtwerk verrekend moeten worden.
Participatie: kinderopvang	Ja	Ja	
Participatie: individuele studietoelage	Nee	Nee (2014)	
Participatie: impuls statushouders	Nee	Nee (2016)	
Begeleide participatie (Wsw)	Nee		
Inkomensondersteuning	Ja	Ja	
Inkomensondersteuning tekort	Ja	Ja	
Minimabeleid			
Minimabeleid	Ja	Ja	Zie onder WMO
Kinderopvang	Ja	Ja	
Maatwerkvoorziening inkomenssteun CGZ			
WMO			
Huishoudelijke ondersteuning	Ja	Ja	Verdeelafpraak in de verordening loopt t/m 2017. Verdeelafpraak in de verordening loopt t/m 2017.
Hulpmiddelen en vervoer	Ja	Ja	
Begeleiding en kortdurend verblijf	Ja	Nee (2018)	
Overheveling maatwerkvoorziening inkomenssteun CGZ	Ja	Nee (2018)	
Schuldhelpbemiddeling			
Schuldhelpbemiddeling	Nee		Op basis van aantal WWB-klienten i.p.v. nacalculatie
Apparaats- en uitvoeringskosten			
Werk en inkomen	Ja	Ja	Groot deel (73%) op basis van aantal WWB-klienten i.p.v. inkomsten.
Minimabeleid	Ja	Ja	
WMO	Nee	Nee (2018)	
Beschermde wonen	Ja	Ja	

Bevinding 1:

De verordening financiële bijdragen is na 2015 niet geactualiseerd in afwachting van de totstandkoming van een nieuwe set verdeelsleutels. De gevolgen van de wijzigingen in het gemeentefonds per 2019 en andere nieuwe verdeelafspraken zijn daardoor nog niet verwerkt.

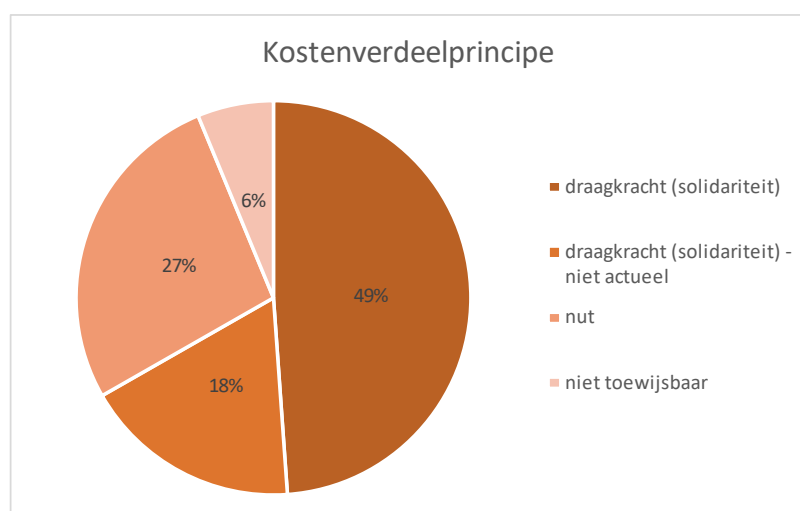
Kostenverdeelsleutels kunnen gerelateerd worden aan onderliggende verdeelprincipes. Wij gebruiken de volgende principes vanuit de theorie:

- Solidariteit: iedereen draagt in gelijke mate bij
Voorbeelden hiervan zijn verdeelsleutels waarin per gemeente of per inwoner een vaste bijdrage wordt betaald.
- Draagkracht: iedereen draagt bij naar mate van vermogen of inkomen
Een voorbeeld hiervan is een verdeelsleutel die gebaseerd is op de inkomsten van de deelnemende organisaties. Het principe draagkracht is in feite een specifieke vorm van solidariteit, waarbij de gezamenlijke inkomsten de basis vormen voor de totale dienstverlening.
- Continuïteit: iedereen draagt bij op basis van historische bijdrage
Een voorbeeld hiervan is een sleutel die gebaseerd is op de kosten die gemaakt werden voorafgaand aan de vorming van de GR.
- Nut: iedereen draagt bij op basis van het daadwerkelijk gebruik
Een voorbeeld hiervan is een sleutel die gebaseerd is op de geleverde prestatie, bijvoorbeeld het aantal bijstandsklanten per gemeente waaraan een uitkering wordt verstrekt.

Er zijn verdeelsleutels mogelijk die gebaseerd zijn op meer dan één principe. In dat geval benoemen we alleen het meest dominante verdeelprincipe.

Daarnaast komt het voor dat een verdeelprincipe wordt gebruikt dat feitelijk geen relatie heeft met de te verdelen kosten. Dat is bijvoorbeeld het geval als uitvoeringskosten van WMO verdeeld worden op basis van aantallen bijstandsklanten. In dat geval is dat hierna benoemd dat het verdeelprincipe 'niet toewijsbaar' is.

In onderstaande figuur is zichtbaar hoeveel % van de (kosten van de) dienstverlening op basis van welk principe wordt verdeeld:

Het principe draagkracht is in alle gevallen ingevuld door het verdelen van de kosten op basis van inkomsten: rijksbijdragen en -uitkeringen.

Hierboven is al beschreven dat een deel van de verdeelsleutels moeilijk of niet meer geactualiseerd kan worden. Dit wordt in deze verdeling goed zichtbaar: de verdeling van een substantieel deel van de kosten (18%, dat is € 46 mln.) is niet actueel. Er is voor gekozen om deze sleutels te fixeren per uitkeringsjaar 2018 of 2019. Dat betekent dat het verdeelprincipe hiervan geleidelijk overgaat in het principe continuïteit.²

Bevinding 2:

Door wijzigingen in het gemeentefonds wordt het voor verschillende onderdelen van Werk en Inkomen en WMO moeilijk of zelfs onmogelijk de kosten te verdelen conform de bijdrageregeling. Doordat sleutels nu gefixeerd zijn op 2018 of 2019 worden historische inkomsten bepalend en wijzigt het verdeelprincipe in continuïteit.

Bij de drie decentralisaties in het sociaal domein waren de rijksuitkeringen initieel toegerekend aan specifieke diensten. Omdat gemeenten vrij zijn in de besteding van ontvangen middelen is een deel van de uitkeringen overgeheveld naar de algemene uitkering en daardoor niet of minder goed toewijsbaar aan diensten. Bij de lopende herijking van het gemeentefonds zal deze toewijzing nog globaler worden³. De 18% zal dan verder stijgen.

Bevinding 3:

18% van de kosten van SDD wordt verdeeld op basis van een sleutel die moeilijk of niet meer actueel is. Dit percentage zal waarschijnlijk stijgen na de beoogde herijking van het gemeentefonds.

² Op basis van deze evaluatie is in de begroting 2021 waar mogelijk wel een tussentijdse actualisatie doorgevoerd.

³ Deze verwachting is gebaseerd op tussenresultaten van de herijking, bijv. de "Eindrapportage Herijking gemeentefonds sociaal domein 2020" van 21 april 2020.

Als we de eerder opgenomen figuur van verdeelprincipes uitsplitsen naar programma's⁴ is hieronder weergegeven op hoeveel % van de totale SDD-kosten een verdeelprincipe is toegepast:

	draagkracht (solidariteit) - actueel	draagkracht (solidariteit) - niet actueel	nut	niet toewijsbaar
Werk en inkomen	49%	6%	1%	
Minimabeleid		1%	4%	
Schuldhulpbemiddeling				
WMO		11%	13%	
Apparaatslasten			9%	6%

In deze tabel vallen twee zaken op:

- de verdeling van WMO-kosten is niet – zoals vaak gedacht⁵ – volledig gebaseerd op het principe nut, maar voor bijna de helft op 'solidariteit' en
- de verdeling van apparaatslasten (uitvoeringskosten en overhead) over verdeelprincipes wijkt af van de verdeling van de primaire kosten.

Bevinding 4:

De verdeling van de apparaatskosten (uitvoeringskosten en overhead) is gebaseerd op andere verdeelprincipes dan de directe kosten.

Van de totale apparaats- en uitvoeringskosten van € 40 mln. wordt 87% verdeeld op basis van het 5-jarig gemiddelde van het aantal bijstandsklanten. Het verdeelprincipe 'nut' van het programma Participatie is dus leidend voor de verdeling van deze kosten, ook als de kosten voor andere programma's zoals de Wmo worden gemaakt. Feitelijk is het verdeelprincipe van de apparaatskosten buiten Participatie dus niet toewijsbaar.

Bevinding 5:

De verdeling van een groot deel van de apparaatskosten is niet toe te wijzen aan een verdeelprincipe.

⁴ We gebruiken hier de term 'programma' voor een aantal aan elkaar gerelateerde diensten.

⁵ Gebaseerd op een groot aantal interviews met wethouders in het kader van de totstandkoming van een financieel kader.

Bij de totstandkoming van het financieel kader is vanuit veel gemeenten de wens geuit om meer maatwerk aan gemeenten te leveren. Op dit moment is alleen sprake van specifieke verrekening naar gemeenten bij

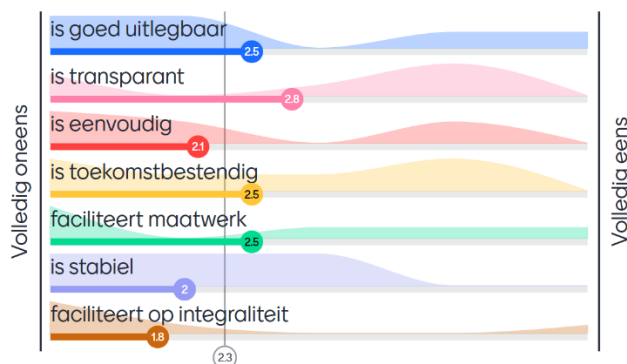
- een project Kinderopvang voor de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht,
- de WMO-loketten van de gemeenten Sliedrecht en Zwijndrecht,
- een adviseur Geldzaken voor de gemeente Dordrecht

Het betreft in totaal 500 k€, dus slechts 0,2% van de begroting. Wel zijn er diverse diensten die op basis van nacalculatie worden gefactureerd, maar er is daarbij geen sprake van verschil in dienstverlening tussen gemeenten.

Bevinding 6:

Van de totale financiële bijdragen wordt 0,2% als maatwerk gefactureerd.

Door de ambtelijke werkgroep zijn 7 beoordelingscriteria geformuleerd waaraan een toekomstige verdeelsystematiek zou moeten voldoen. Deze criteria zijn in hoofdstuk 4 beschreven. De huidige set van kostenverdeelsleutels is ook op deze criteria getoetst. Daarbij is gescoord op een schaal van 1 (volledig oneens) tot 5 (volledig eens). Dat resulteert in onderstaande indicatieve scores:

Bevinding 7:

De huidige set van verdeelsleutels scoort op geen van de geformuleerde criteria goed.

3. Advies verdeelprincipes

Voor maatwerk met effect op de regionale dienstverlening wordt geadviseerd om altijd het principe 'nut' te gebruiken. Dat kan zijn op basis van een verdeelsleutel, maar ook op basis werkelijke kosten met gebruik van voor- en nacalculatie.

Voor regionaal uniforme diensten en voor maatwerk zonder effect op de dienstverlening (en kosten) zijn argumenten geïnventariseerd om voor het principe 'solidariteit/draagkracht' of voor het principe 'nut' te kiezen.

Een keuze voor het principe 'solidariteit/draagkracht' ligt voor de hand als

- de dienstverlening regionaal sterk geüniformeerd is en de doelgroep homogeen is en/of
- de dienstverlening gekoppeld is aan regionale opgaven (zoals arbeidsmarktbeleid of wonen) en er bij solidariteit meer resultaat behaald kan worden en 'perverse prikkels' voorkomen moeten worden en/of
- de kosten zodanig omvangrijk zijn of kunnen fluctueren dat risicospreiding gewenst is en/of
- er grote verschillen zijn tussen gemeenten in bijv. woningbestand of baankans van inwoners (arbeidsmarkt) en er inhoudelijke aanleiding is om de regio op dit domein (bijv. arbeidsmarkt) feitelijk als één geheel te zien. Mede om perverse prikkels tegen te gaan.

Een keuze voor het principe 'nut' ligt voor de hand als

- gemeenten willen differentiëren op beleid, kaders en regels en/of
- gemeenten mogelijkheden hebben om lokaal te sturen met (substantiële) financiële effecten en/of
- er een directe relatie is tussen lokale prestaties en regionaal gemaakte kosten, waarbij beloning gewenst is voor de lokale inspanningen ('financiële prikkels') en/of
- er lokale alternatieven voor de SDD-dienstverlening zijn, waardoor het gebruik per gemeente zal wisselen.

De relaties tussen deze argumenten en de verschillende diensten zijn in onderstaande tabel weergegeven. Let op: het betreft alleen het "robuuste pakket van basisdiensten", dus NIET maatwerk met meer- of minderkosten.

Diensten uit robuust basispakket in relatie tot verdeelprincipes					
	diensverlening uniform, regionaal homogene doelgroep				
	diensverlening gekoppeld aan regionale opgaven				
	omvang en/of fluctuaties vragen om risicospreiding				
	behoud verschillen verdient steun				
	gemeenten (willen) differentiëren op beleid				
	lokale sturing heeft (significant) financieel effect				
	financiële prikkel voor lokale initiatieven zijn gewenst				
	beschikbaarheid van lokale alternatieven				
	solidariteit/draagkracht		nut		
Participatie					
Inkomensregelingen	x	x	x	x	
Arbeidsparticipatie	x	x		x	
Begeleide participatie	x	x		x	
Statushouders	x	x			
Minimabeleid (incl. CGZ en KO)	x	x		x	x
Schuldhelpverlening	x	x		x	x
Individuele voorzieningen Wmo					
Huishoudelijke ondersteuning	x			x	x
Hulpmiddelen en vervoer	x			x	x
Begeleiding en kortdurend verblijf	x			x	x
Dagbesteding	x			x	x

Uit de figuur wordt duidelijk dat bij Inkomensregelingen en Arbeidsparticipatie het zwaartepunt bij het verdeelprincipe solidariteit en/of draagkracht ligt, terwijl dat bij minimabeleid, schuldhelpverlening en Wmo bij nut ligt.⁶

Samenvattend kan worden gezegd dat alle diensten verdeeld worden op basis van nut, met uitzondering van Inkomensregeling en Arbeidsparticipatie. Naast het spreiden van financieel risico en de relatie met regionale opgaven is hier ook bewust voor solidariteit en/of draagkracht gekozen om de focus te houden op duurzame plaatsing van werkzoekenden en op het op regionaal begeleiden naar werk van zoveel mogelijk bijstandsontvangers, onafhankelijk van de woonplaats.

Advies 1:

Baseer de verdeelsleutels voor inkomensregelingen, arbeidsparticipatie en statushouders (wet Inburgering) op het verdeelprincipe solidariteit of draagkracht
 Baseer de verdeelsleutels voor minimabeleid, schuldhelpverlening en Wmo op het verdeelprincipe nut.

⁶ Begeleide participatie is verder buiten beschouwing gelaten, omdat de activiteiten op deze dienst inmiddels volledig bij Drechtwerk zijn belegd.

4. Advies verdeelsleutels

Door de ambtelijke werkgroep zijn zeven criteria geformuleerd waaraan een toekomstige kostenverdeelsystematiek zou moeten voldoen. Het betreft de volgende punten:

- *Uitlegbaar*
Is de verdeling goed te begrijpen, verklaarbaar.
- *Transparant*
Is de verdeling duidelijk en na te rekenen op basis van algemeen beschikbare gegevens? Zijn er geen verborgen elementen?
- *Eenvoudig*
Is het aantal sleutels en het aantal verdeelmaatstaven beperkt? Zijn de voor verdeling benodigde gegevens beschikbaar?
- *Toekomstbestendig*
Is de systematiek voor een langere periode bruikbaar? Wordt er rekening gehouden met nu voorzienbare ontwikkelingen in het sociaal domein?
- *Maatwerk faciliteren*
Voorziet de systematiek in het separeren van maatwerk? Kan maatwerk (volledig) toegerekend worden aan opdrachtgevers?
- *Stabiel*
Draagt de systematiek bij aan zicht op de meerjarige kostenontwikkeling voor de gemeente? Resulteert de verdeling in beperkte schommelingen over een aantal jaren (in ieder geval binnen een beleidsperiode)? Resulteren keuzes van andere gemeenten niet tot schommelingen in de kosten ("waterbedeffect")?
- *Faciliteren van integraliteit*
Draagt de systematiek bij aan het optimaliseren van de keten / de integraliteit binnen (of zelfs buiten) het sociaal domein? Draagt de systematiek bij aan 'ontschotting'? Worden perverse prikkels voorkomen en beoogde prestaties beloond?

Vervolgens heeft de werkgroep voor alle diensten een aantal sleutels uitgewerkt op basis van het gekozen verdeelprincipe (zie hoofdstuk 3). Alle sleutels zijn vervolgens op bovenstaande criteria beoordeeld. De hoogst scorende sleutel per dienst is hieronder opgenomen in de kolom 'geadviseerde sleutel'.

	Huidige sleutel	Geadviseerde sleutel	Op basis van verdeelprincipe
Participatie			
Inkomensregelingen	afdracht werkelijke inkomsten BUIG, overschot of tekort via 5-jarig gemiddelde bijstandsonvangers	verhouding inkomsten BUIG	draagkracht
Arbeidsparticipatie	verhouding inkomsten Participatie	3-jarig gemiddelde bijstandsonvangers	solidariteit en nut
Begeleide participatie (tekort op detachering)	doorbelasting werkelijke kosten	vervalt (naar Drechtwerk)	-
Statushouders (wordt Wet Inburgering)	aantal statushouders 2016	aantal inburgeringsplichtigen	solidariteit en nut
Minimabeleid (incl. CGZ en KO)	5-jarig gemiddelde bijstandsonvangers	doorbelasting werkelijke kosten	nut
Schuldhelpverlening	5-jarig gemiddelde bijstandsonvangers	aantal cliënten schuldhelpverlening	nut
Individuele voorzieningen Wmo			
Huishoudelijke ondersteuning	doorbelasting werkelijke kosten	ongewijzigd	nut
Hulpmiddelen en vervoer	doorbelasting werkelijke kosten	ongewijzigd	nut
Begeleiding en kortdurend verblijf	verhouding WMO-inkomsten	doorbelasting werkelijke kosten	nut
Apparaatskosten (uitvoeringskosten en overhead)			
Participatie	5-jarig gemiddelde bijstandsonvangers	zie hierboven bij betreffende dienst	
WMO	verhouding WMO-inkomsten (ca. 27%)		
	5-jarig gemiddelde bijstandsonvangers (ca. 73%)		

Advies 2:

Kies voor de volgende verdeelsleutels per dienst:

- Inkomensregelingen: inkomsten BUIG
- Arbeidsparticipatie: 3-jarig gemiddeld aantal bijstandsonvangers
- Wet Inburgering: aantal inburgeringsplichtigen
- Schuldhelpverlening: aantal cliënten in schuldhelpverlening
- Overige diensten: doorbelasting van werkelijke kosten

Voor de verdeling van de apparaatskosten (dus de kosten van SDD om deze dienst te leveren, inclusief de kosten van overhead) wordt geadviseerd dat op dezelfde wijze te doen als de directe kosten van de dienst. De apparaatskosten worden dus verdeeld over de diensten en vervolgens samen met de directe kosten verdeeld over gemeenten.

Om onnodige administratieve lasten te voorkomen wordt geadviseerd de verdeelsleutels voor de apparaatskosten van de diensten die op basis van werkelijke kosten worden doorbelast jaarlijks op basis van voorcalculatie te fixeren. Dit onderstreept het belang van een goede inschatting van de af te nemen volumes per dienst door gemeenten. Hiervoor is eerder al in het financieel kader een jaarlijkse uitgangspuntennotitie geïntroduceerd die door gemeenten en SDD wordt opgesteld.

Advies 3:

Wijs de apparaatskosten (uitvoeringskosten en overhead) toe aan de diensten en verdeel die vervolgens naar gemeenten op basis van dezelfde sleutels als de directe kosten.

5. Herverdeeleffecten en ingroei

In onderstaande figuur is zichtbaar wat de herverdeeleffecten zijn per dienst.

In de kolom 'herverdeeleffect' is zichtbaar hoeveel % van de kosten verschuift tussen gemeenten. In de kolommen 'max. nadeel' en 'max. voordeel' is de bandbreedte zichtbaar waarbinnen gemeenten zich bevinden in € per inwoner.

	Herverdeeleffect		Max. nadeel (€/inw.)	Max. voordeel (€/inw.)
Participatie				
Inkomensregelingen (BUIG)	0,1%	€	0,59	€ -0,59
Arbeidsparticipatie	5,7%	€	8,18	€ -6,84
Statushouders (wordt Wet Inburgering)	0,0%	€	-	€ -
Minimabeleid (incl. CZG en KO)	1,7%	€	1,51	€ -3,43
Schuldhulpverlening	3,0%	€	0,04	€ -0,04
Wmo				
Huishoudelijke ondersteuning	0,0%	€	-	€ -
Hulpmiddelen en vervoer	0,0%	€	-	€ -
Begeleiding en kortdurend verblijf	3,9%	€	8,05	€ -11,66
Apparaatskosten (uitvoering + overhead)				
Inkomensregelingen (BUIG)	4,0%	€	3,17	€ -3,14
Arbeidsparticipatie	2,6%	€	1,72	€ -1,42
Statushouders (wordt Wet Inburgering)	0,0%	€	-	€ -
Minimabeleid (incl. CZG en KO)	2,1%	€	2,11	€ -1,26
Schuldhulpverlening	3,0%	€	2,07	€ -1,78
Huishoudelijke ondersteuning	4,9%	€	0,25	€ -0,58
Hulpmiddelen en vervoer	16,2%	€	2,33	€ -1,96
Begeleiding en kortdurend verblijf	6,1%	€	9,53	€ -3,52
Totaal				
Herverdeeleffect in euro's per inwoner	0,4%	€	24,38	€ -9,11

De grootste voor- en nadelen in € per inwoner treden op bij arbeidsparticipatie, begeleiding en kortdurend verblijf en de apparaatskosten van begeleiding en kortdurend verblijf. De oorzaken hiervan worden hieronder kort benoemd.

Arbeidsparticipatie

De kostenverdeelsleutel is nu nog gebaseerd op de inkomsten die gemeenten ontvangen vanuit het Rijk voor Participatie. In het voorstel worden de SDD-kosten verdeeld op basis van het 3-jarig gemiddelde van het aantal bijstandsontvangers: de doelgroep voor de begeleiding naar werk. Het blijkt dat die percentages soms flink afwijken.

Begeleiding en kortdurend verblijf

Ook bij deze dienst worden de kosten momenteel verdeeld op basis van de inkomsten uit het gemeentefonds. In het voorstel wordt er doorbelast op basis van daadwerkelijk gebruik door inwoners van een gemeente. Het gebruik blijkt soms sterk af te wijken van de bijdrage die tot nu toe betaald werd.

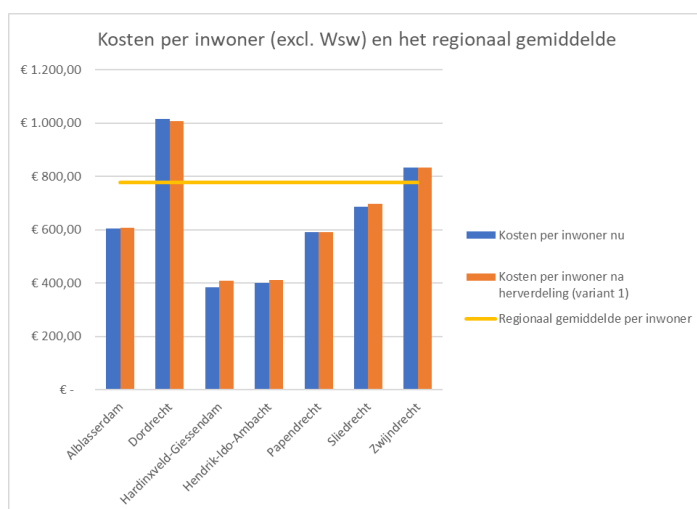
Apparaatskosten van Begeleiding en kortdurend verblijf

Zoals in hoofdstuk 2 is beschreven worden in de huidige situatie de meeste apparaatskosten van SDD verdeeld op basis van het aantal bijstandsontvangers. Het Wmo-gebruik kan daar sterk van afwijken. Het daadwerkelijk gebruik is wel de basis voor de nieuwe verdeling en veroorzaakt het herverdeeleffect.

In onderstaand overzicht zijn de herverdeeleffecten per gemeente per dienst zichtbaar gemaakt. Grootste voordeelgemeente is Dordrecht met een daling van ruim € 9 per inwoner, grootste nadeelgemeente is Hardinxveld-Giessendam met een stijging van ruim € 24 per inwoner.

	Alblasserdam	Dordrecht	Hardinxveld-Giessendam	Hendrik-Ido-Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
Participatie							
Inkomensregelingen (BUIG)	€ 0,58	€ -0,59	€ 0,24	€ 0,40	€ 0,19	€ 0,35	€ 0,59
Arbeidsparticipatie	€ 5,02	€ -6,84	€ 5,72	€ 8,18	€ 6,46	€ 3,05	€ 1,58
Statushouders (wordt Wet Inburgering)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Minimabeleid (incl. CZG en KO)	€ 0,74	€ 1,51	€ -3,43	€ -0,55	€ -0,48	€ 0,33	€ -2,41
Schuldhulpverlening	€ -0,04	€ -0,01	€ 0,04	€ -0,01	€ 0,04	€ -0,03	€ 0,03
Wmo							
Huishoudelijke ondersteuning	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hulpmiddelen en vervoer	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Begeleiding en kortdurend verblijf	€ -9,06	€ 8,05	€ 6,04	€ -6,45	€ -11,66	€ -3,00	€ -5,28
Apparaatskosten (uitvoering + overhead)							
Inkomensregelingen (BUIG)	€ 3,11	€ -3,14	€ 1,31	€ 2,14	€ 1,03	€ 1,85	€ 3,17
Arbeidsparticipatie	€ 1,72	€ -1,42	€ 0,75	€ 1,18	€ -0,09	€ 0,62	€ 1,60
Statushouders (wordt Wet Inburgering)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Minimabeleid (incl. CZG en KO)	€ 1,63	€ -0,76	€ 0,26	€ 0,97	€ 0,80	€ 2,11	€ -1,26
Schuldhulpverlening	€ -1,78	€ -0,67	€ 1,83	€ -0,60	€ 2,07	€ -1,72	€ 1,74
Huishoudelijke ondersteuning	€ -0,18	€ 0,25	€ -0,25	€ 0,02	€ -0,08	€ -0,58	€ -0,10
Hulpmiddelen en vervoer	€ 0,59	€ -1,96	€ 2,33	€ 1,70	€ 1,17	€ 1,54	€ 1,11
Begeleiding en kortdurend verblijf	€ 1,90	€ -3,52	€ 9,53	€ 2,82	€ 0,58	€ 5,62	€ -0,91
Totaal							
Herverdeeleffect in euro's per inwoner	€ 4,22	€ -9,11	€ 24,38	€ 9,78	€ 0,03	€ 10,13	€ -0,13
Herverdeeleffect in euro's	€ 85.082	€ -1.087.195	€ 445.959	€ 305.257	€ 1.100	€ 255.518	€ -5.721

Kijken we naar de totale SDD-kosten voor Participatie en Wmo per inwoner per gemeente, dan nuanceert dat de herverdeeleffecten. De grootste nadeelgemeente heeft (en houdt) de laagste kosten per inwoner in de regio, de grootste voordeelgemeente houdt de hoogste kosten per inwoner. Opvallend is (zie onderstaande grafiek) dat alle gemeenten onder het regionaal gemiddelde in kosten stijgen, terwijl de twee gemeenten boven het regionaal gemiddelde in kosten dalen. De voorgestelde kostenverdeelssystematiek heeft dus een dempend effect op de verschillen tussen gemeenten.

Gezien de omvang van het herverdeeleffect van Hardinxveld-Giessendam wordt een lineaire ingroei van 4 jaar geadviseerd, te beginnen in 2023. Dat betekent het volgende ritme:

2022:	100% huidige systematiek	
2023:	75% huidige systematiek	25% nieuwe systematiek
2024:	50% huidige systematiek	50% nieuwe systematiek
2025:	25% huidige systematiek	75% nieuwe systematiek
2026:		100% nieuwe systematiek

Advies 4:

Hanteer een ingroeiperiode van 4 jaar.

Bijlage 1: Betrokken personen

Bestuurlijke begeleidingscommissie:

- André Flach voorzitter, portefeuillehouder financiën DSB, bestuurlijk opdrachtgever vanaf 1 juni 2021)
- Peter Verheij (voorzitter, portefeuillehouder financiën DSB, bestuurlijk opdrachtgever tot 1 juni 2021)
- Maarten Burggraaf (wethouder financiën, niet-DSB lid)
- Corine Verver (wethouder sociaal, niet-DSB lid)
- Joost Ansems (gemeentesecretaris, portefeuillehouder sociaal ONS-D, ambtelijk opdrachtgever vanaf 1-2-2021)
- Carlo Post (secretaris / algemeen directeur GRD, ambtelijk opdrachtgever tot 1-2-2021)
- Jaap van Dijk (controller GRD, adviserend lid)
- Hans Polderman (MT-lid bedrijfsvoering & ontwikkeling SDD, adviserend lid)

Projectgroep:

- Daniëlle de Jong (gemeente Alblasterdam)
- Gerard van Andel (gemeente Alblasterdam)
- Guido von Grumbkow (gemeente Dordrecht)
- Martijn Muller (gemeente Dordrecht)
- Lizbeth Hendrikx (gemeente Hardinxveld-Giessendam)
- Evelien van der Lende (gemeente Hardinxveld-Giessendam)
- Fokko Alkema (gemeente Hendrik-Ido-Ambacht)
- Monique de Heer (gemeente Hendrik-Ido-Ambacht)
- Wim Millenaar (gemeente Papendrecht)
- Jeroen Loeve (gemeente Sliedrecht)
- Alain Sterk (gemeente Zwijndrecht)
- Gijs de Vos (gemeente Zwijndrecht)
- Maaïke van Zwieten (gemeente Zwijndrecht)
- Vinesh Lalta (SDD)
- Frans van Silfhout (SDD)
- Brigitte van Egmond (communicatie)

Externe ondersteuning

- Gert Jan Bosland Bosland Advies & Projectmanagement